

2016

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.1

Full Marks : 60

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Explain in Sanskrit any two of the following Rks mentioning the name of the Seer, Metre and Deity in each case : 5×2=10

श्वि, छन्द आरु देवता उल्लेख कवि तलव यि कोनो दुटा श्वक्
संस्कृतत व्याख्या कर्वा :

(a) यं क्रन्दसी संयती विह्वयेते
परेऽवर उभया अमित्राः।
समानं विद्रथमातस्थिवांसा
माना हवेते स जनास इन्द्रः॥

(b) अहं रुद्रेभिर्वसुभिश्चरा-
म्यहमादित्यैरुत विश्वदेवैः।
अहं मित्रावरुणोभा विभ-
र्महमिन्द्राग्नी अहमश्विनोभा॥

- (c) सङ्गच्छध्वं सं वदध्वं
सं वो मर्नासि जानताम्।
देवा भागं यथा पूर्वं
सज्जानाना उपासन्ते ॥

2. (a) Narrate in your words the greatness of Indra as revealed in your Rgvedic text. 10

ঋগ্বেদৰ তোমাৰ পাঠ্যাংশত প্ৰকাশিত হোৱা ইন্দ্ৰ দেৱতাৰ মহত্ব তোমাৰ ভাষাত প্ৰকাশ কৰা।

Or / অথবা

- (b) “अम्भृणस्य महर्षेदुहिता वाङ्मानी ब्रह्मविदुषी
स्वात्मानमस्तौत्।”

Where this statement is found? What is the meaning of the term ‘स्वात्मानमस्तौत्’? Write a note on the subject-matter of praise (स्तुति) referred to here.

এই উক্তিটো ক’ত পোৱা যায়? ‘স্বাৎমানমস্তৌত্’ এই শব্দটোৰ অৰ্থ কি? ইয়াত উল্লেখ কৰা স্তুতিৰ বিষয়বস্তুৰ বিষয়ে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

3. Write grammatical notes on any four of the following :

2×4=8

তলত দিয়া যি কোনো চাৰিটাৰ ব্যাকৰণগত টোকা লিখা :

विह्वयेते ; ह्वयेते ; रुद्रैभिः ; विमर्शि ; सङ्गच्छध्वम् ; उपासन्ते।

4. Answer the following questions

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ সংক্ষেপে লিখ।

- (a) How many Rks are there in (2.12) of the Rgveda?

‘ঋগ্বেদ’ৰ ইন্দ্ৰসূক্তটোত (২.১২) ক’তমান ৰিক আছে?

- (b) What is the metre (foot) prescribed as your text?

তোমাৰ পাঠ্যহিচাপে থকা ইন্দ্ৰসূক্তৰ মেত্ৰ (পদ) কি?

- (c) What is the meaning of the term ‘स्वात्मानमस्तौत्’ according to the Saṁjñāna-sūtra?

সায়ণাচার্যৰ মতে ‘জনাশঃ’ শব্দটোৰ অৰ্থ কি?

- (d) What do you mean by the term ‘विनियोगः’?

‘বিনিয়োগঃ’ বুলিলে কি বুজায়?

- (e) “ब्रह्मद्विषे हारवे हन्तव्यं।”

What is the classical meaning of the term ‘हन्तव्यं’ as referred to in the text?

ইয়াত উল্লেখ থকা বৈদিক শব্দটোৰ অৰ্থ কি?

- (f) In which Maṇḍala of the Rgveda is the term ‘स्वात्मानमस्तौत्’ used?

‘ঋগ্বেদ’ৰ কোনটো মণ্ডলত এই শব্দটো ব্যৱহৃত?

পোৱা যায়?

(g) Who is the Seer (ऋषि) of the *Samjñāna-sūkta* of the *R̥gveda*?

‘ঋষেদ’ৰ সংজ্ঞান-সূক্তটোৰ ঋষি কোন ?

5. Translate into English any one of the following : 5

তলৰ যি কোনো এটা ইংৰাজীলৈ অনুবাদ কৰা :

(a) यस्यां समुद्र उत सिन्धुरापौ
यस्यामन्नं कृष्टयः संबभूवुः।
यस्यामिदं जिन्वति प्राणदेजत्
सा नो भूमिः पूर्वपथे दधातु ॥

(b) विश्वंभरा वसुधानी प्रतिष्ठा
हिरण्यवक्षा जगतो निवेशनी।
वैश्वानरं विभ्रती भूमिरग्नि-
मिन्द्रऋषभा द्रविणे नो दधातु ॥

6. (a) Write a note on the significance of the following statement :

10

তলৰ উক্তিটোৰ বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা :

“सा नो भूतस्य भव्यस्य पत्न्यु-
रुं लोकं पृथिवी नः कृणोत।”

Or / অথবা

(b) Explain the following 1

তলৰ মন্ত্ৰটো ব্যাখ্যা কৰা :

यस्यां पूर्वे पूर्वजना विचक्षि
यस्यां देवा असुरानभ्यवर्त
गवामश्वानां वर्षसश्च विष्टा
भगं वर्चः पृथिवी नो दधा

7. (a) “मनवे ह वै प्रातः।”

Who is Manu referred to in the above statement? Explain in your own words the significance of the word Manu.

ইয়াত উল্লেখ কৰা মনু কোন আছিল? ইয়াৰ অৰ্থ ব্যাখ্যা কৰা।

Or / অথবা

(b) Give an introductory note on the *Śatapathabrāhmaṇa*.

‘শতপথব্ৰাহ্মণ’ৰ এটি পৰিচয়

2016

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.2

Full Marks : 60

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. Answer the following questions : 1×7=7

তলব প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

(a) “दहा-उल्लासयुक्तो विश्वनाथस्य साहित्यदर्पणः।”

Rewrite the statement correcting the error therein.

বাক্যটি শুদ্ধৰূপত লিখা।

(b) Who has written the ‘Lakṣmī’ Sanskrit Commentary on the *Sāhityadarpaṇa*?

‘সাহিত্যদৰ্পণ’ৰ লক্ষ্মী নামৰ সংস্কৃত টীকাটি কোনে ৰচনা কৰিছে?

লক্ষ্মী দেৱী

(c) “ध्वनिबुधिः कथितः”

Who is referred to here by the term ‘बुधिः’?
‘बुधिः’ पदটির দ্বারা কাব বিষয়ে উল্লেখ কৰা হৈছে ?

(d) How many kinds of Upamālakāra do you find in the *Sāhityadarpaṇa*?

‘সাহিত্যদৰ্পণ’ত কেইবিধ উপমা অলংকাৰৰ কথা কোৱা হৈছে ?

(e) Give, after Mammaṭa, the definition of madhyam-kāvya.

মম্মটৰ মতে, মধ্যম-কাব্যৰ লক্ষণ কি ?

(f) What is the name of the 1st Chapter of the *Kāvyamīmāṃsā*?

‘কাব্যমীমাংসা’ গ্ৰন্থৰ প্ৰথম অধ্যায়ৰ নাম কি ?

(g) How many Chapters are there in the *Kāvyamīmāṃsā*?

‘কাব্যমীমাংসা’ গ্ৰন্থত কেইটা অধ্যায় আছে ?

2. Write down the definition of the uttama-kāvya after Mammaṭa.

2

মম্মটৰ মতে উত্তম-কাব্যৰ লক্ষণ কি ?

3. Write a note on kāvyahetu as you find in the *Kāvyaprakāśa*.

10

‘কাব্যপ্ৰকাশ’ অনুসৰি কাব্যহেতুৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

Or / অথবা

Discuss fully :

বহলাই আলোচনা কৰা :

“तददौषी शब्दार्थी सुगुणावनलं

4. Find out the Alamkāras in the following verses :

তলত দিয়া শ্লোকসমূহৰ যি কোনো দুটা

(a) कमलेव मतिर्मतिरिव कमला

তনুৱিব বিম্বা বিম্বিব ত

ধরণीव धृतिर्धृतिरिव धरणी

সততং বিম্বাতি বত য

(b) नेदं नभोमण्डलमम्बुराशिर्नैताश्च

নাথং শাৰী কুণ্ডলিতঃ ফণীন্দ্রো

(c) इदं किलाब्जाजमनोहरं वपुस्तप

ধুবং স নীলোত্পলপত্ৰধাৰযা শৰ্ম

5. Define and illustrate any two

লক্ষণসম্বন্ধিত উদাহৰণ লিখা (যি কোনো)

তুল্যযোগিতা ; দৃষ্টান্ত ; রূপ

6. Write a broad note on উদ্ভেদা অলংকার. 10

উৎপ্রেক্ষা অলংকারৰ ওপৰত এটি বিস্তাৰিত টোকা লিখা।

Or / অথবা : উৎপ্রেক্ষা অলংকারৰ বিষয়ে

Define অতিশয়োক্তি অলংকার along with its varieties.

অতিশয়োক্তি অলংকারৰ লক্ষণ লিখি তাৰ ভাগকেইটাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

7. Distinguish between উপমা and অনন্বয় অলংকার. 2

উপমা আৰু অনন্বয় অলংকারৰ পাৰ্থক্য লিখা।

8. Explain any one of the following : 5

তলত দিয়া বাক্যবোৰৰ যি কোনো এটা ব্যাখ্যা কৰা :

(a) ততস্তে পৃথক্ পৃথক্ স্বশাস্ত্ৰাণি বিবচযাশ্চক্ৰুঃ।

(b) ব্যাকরौत्काव्यमीमांसां कविभ्यो राजशेखरः।

9. Write a note on the position of the Kāvymīmāṃsā in the field of Sanskrit poetics, along with a note on its author. 10

সংস্কৃত অলংকারশাস্ত্ৰত 'কাব্যমীমাংসা'ৰ স্থান নিৰ্ণয় কৰা আৰু 'কাব্যমীমাংসা'ৰ গ্ৰন্থকাৰ সম্পৰ্কে এটি টোকা লিখা।

Or / অথবা

Present a summary of the First Chapter of the 'Kāvymīmāṃsā'.

'কাব্যমীমাংসা'ৰ প্ৰথম অধ্যায়ৰ সাৰাংশ লিখা।

2016

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.3

Full Marks : 60

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks
for the questions

1. Answer the following as directed : 1×7=7

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ লিখা :

(a) Who is the hero of the *Kādambarī*?

‘কাদম্বৰী’ৰ নায়ক কোন ?

(b) Name the city which was the capital of the
king Śūdraka.

ৰজা শূদ্রকৰ ৰাজ্যৰ ৰাজধানীখনৰ নাম লিখা।

(c) “स विहङ्गराजो राजाभिमुखो भूत्वा ...”

Who is ‘विहङ्गराज’ referred to here?

ইয়াত উল্লেখ কৰা ‘বিহঙ্গৰাজ’ কোন ?

(d) The Nāndī verse of the *Abhijñāna-śakuntalam* is composed in _____ metre.

(Fill up the gap)

‘অভিজ্ঞানশকুন্তলম্’ৰ নান্দী শ্লোক _____ ছন্দত লিখা হৈছে।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

(e) Name the Vidūṣaka of the *Abhijñāna-śakuntalam*.

‘অভিজ্ঞানশকুন্তলম্’ৰ বিদূষকৰ নাম লিখা।

(f) Name the river on the bank of which the Āśrama of the sage Kaṇva situated.

কব্ৰ মুনিৰ আশ্রম কোনখন নদীৰ তীৰত অৱস্থিত আছিল ?

(g) “কিমিথ হি মধুরাঢ়াং মণ্ডনং নাকৃতীনাম্”

What is the meaning of ‘মণ্ডন’ here?

‘মণ্ডন’ শব্দৰ অৰ্থ কি ?

2. Answer the following :

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Expound and name the समासs in any two of the following :

2×2=4

তলৰ পদসমূহৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যাসবাক্যসহ समासৰ নাম লিখা :

अप्रतिहतवाक्तिः ; अनिमिषलोचनः ; जितमन्मथः ;

उपजातकुतूहलः।

(b) Write briefly about the Cāṇḍāla girl who came king Śūdraka.

ৰজা শূদ্ৰকৰ ৰাজসভালৈ অহা দিয়া।

(c) How did the General () that hunting was not at king Duṣyanta?

ৰজা দুষ্যন্তৰ ক্ষেত্ৰত টিকাৰ সেনাপতিয়ে কেনেদৰে প্ৰমাণ কৰে।

3. Translate the following :

অনুবাদ কৰা :

आसीद्देशेनरपतिशिरःसमभ्यर्चिन्तशासनः
चतुर्दधि-मालामेखलाया मुबो भर्ता,
सामन्तचक्रः, चक्रवर्तिलक्षणोपेतः, चक्रधर
शङ्खचक्रलाञ्छनः, हर इव जितमन्मथः,
राजा शूद्रको नाम।

4. Explain any one of the following :

তলৰ যি কোনো এটাৰ ব্যাখ্যা কৰা :

(a) असंशयं क्षत्रपरिग्रहक्षमा यदार्य
सतां हि सन्देहपदेषु वस्तुषु प्रम

(b) मानुषीषु कथं वा स्यादस्य रूपस्य सम्भवः।
न प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात्॥

5. Elucidate the following (any one) :

5

ভাবার্থ লিখাঁ (যি কোনো এটা) :

(a) आर्तत्राणाय वः शस्त्रं न प्रहर्तुमनागसि।

(b) आहांकसे यदग्निं तदिदं स्पर्शक्षमं रत्नम्।

6. Give a description of the lake Pampā as found in the *Kādambarī*.

10

‘कादम्बरी’ত বর্ণনা কৰা পম্পা সৰোবৰৰ বর্ণনা দিয়াঁ।

Or / অথবা

Write a note on the hermitage of জাবালি as narrated in the *Kādambarī*.

‘कादम्बरी’ত বর্ণনা কৰা মতে জাবালি মুনিৰ আশ্রমৰ এটি টোকা লিখাঁ।

7. Sketch the character of king Duṣyanta with appropriate illustrations.

10

যথাযথ উদাহৰণৰ সৈতে বজা দুষ্যন্তৰ চৰিত্ৰৰ বর্ণনা দিয়াঁ।

Or / অথবা

Estimate the place of the *Abhijñānaśakuntalam* in the whole range of the dramatic literature in Sanskrit.

সমগ্ৰ সংস্কৃত নাট্য সাহিত্যত ‘অভিজ্ঞানশকুন্তলম্’ নাটকৰ স্থান নিৰ্ণয় কৰাঁ।

8. Summarise the theme of the *Abhijñānaśakuntalam*.

‘অভিজ্ঞানশকুন্তলম্’ নাটকৰ প্ৰথম অঙ্ক

Or / অথবা

Compare and contrast the two *Anasūyā* and *Priyamvadā* as play, *Abhijñānaśakuntalam*.

‘অভিজ্ঞানশকুন্তলম্’ নাটকৰ দুটা না প্ৰিয়ম্বদাৰ চৰিত্ৰৰ এটি তুলনামূলক আ

2016

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.4

Full Marks : 60

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks
for the questions

1. Answer the following questions : 1×7=7

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) What is the name of Mallinātha's Sanskrit
Commentary on the *Kumārasambhava*?

‘কুমারসম্ভব’ৰ ওপৰত লিখা মল্লিনাথৰ টীকাটোৰ নাম
কি ?

(b) “जितां सपत्नेन निवेदयिष्यतः ...”

What is the case-ending in the word
‘निवेदयिष्यतः’?

এই বাক্যাংশৰ ‘निवेदयिष्यतः’ অংশৰ কাৰক-বিভক্তি
নিৰ্ণয় কৰাঁ।

(c) “अध्यापितस्योदानसापि ...”

Who is referred to here by the term ‘उदानसा’?

‘उदानसा’ बुलि काब कथा कोरा हैछे ?

(d) How many Cantos (सर्गs) are there in the *Kumārasambhava*?

‘कुमारसम्भव’त केईटा सर्ग आहे ?

(e) Derive the word ‘पुच्छविषाणहीनः’.

‘पुच्छविषाणहीनः’ शकटोब निर्वचन लिखाँ ।

(f) Name the three Śatakas composed by Bhartṛhari.

भर्तृहरिये बचना कबा शतक तिनखनब नाम लिखाँ ।

(g) Write the meaning of the word ‘द्विषाम्’.

‘द्विषाम्’ शकटोब अर्थ कि ?

2. Answer the following questions : $2 \times 4 = 8$

तलब प्रश्नसमूहब उतबब लिखाँ :

(a) Explain the title ‘किरातार्जुनीयम्’.

‘किरातार्जुनीयम्’ नामटिब तात्पर्य व्याख्या करवाँ ।

(b) Fill in the blanks :

बाली ठाँह पृबण करवाँ :

येषां न विद्या _____ ।

_____ मृगाश्चरन्ति ॥

(c) “अवैमि ते सारमतः खलु

Who is the speaker he (your) referred to?

एँह कथाखिनिब बज्ज कोन ?
बुज्जोरा हैछे ?

(d) Name and expound

‘आसनसंनिकृष्टम्’.

‘आसनसंनिकृष्टम्’ इयाब व्यासब
लिखाँ ।

3. Answer the following questions

तलब प्रश्नसमूहब उतबब लिखाँ :

(a) Translate into English (one) :

इंबाज्जी बा असमीयाँलै आ
एछेबोरा) :

(i) आत्तापय् ज्ञातविशेष! पुंरु

अनुग्रहं संस्मरणप्रवृत्तमिच्छ

(ii) तद्गच्छ सिद्धयै कुरु देव

अपेक्षते प्रत्यथमुत्तमं त्वां

(b) Elucidate the idea of the following :

तलब यि कोनो एछेबोराब भा

(i) हितं मनोहारि च दुर्लभं

(ii) अहो दुरन्ता बलवद्विरोधि

(c) Quote from your memory the verse from *Nītiśataka*, where Bhartṛhari describes the greatness of learning.

‘নীতিশতক’ৰ এনে এটি পদ্য মুখস্থ লিখাঁ য’ত ভৰ্তৃহৰিয়ে বিদ্যাৰ মহত্ব প্ৰতিপাদন কৰিছে।

Or / অথবা

Elucidate the idea contained in the following :

তলৰ বাক্যবিৰিৰ ভাৱাৰ্থ লিখাঁ :

ন হীশ্বৰল্যাহুতয: কদাচিত্যুজ্জান্তি লোকে বিপৰীতমৰ্থম্।

4. (a) Reproduce in your words the conversation between ইন্দ্ৰ and মদন.

ইন্দ্ৰ আৰু মদনৰ কথোপকথনখিনি তোমাৰ নিজৰ ভাষাত লিখাঁ।

Or / অথবা

Write a note on Kālidāsa’s treatment of Nature in connection with Canto III of the *Kumārasambhava*.

‘কুমাৰসম্ভৱ’ৰ তৃতীয় সৰ্গত কালিদাসৰ প্ৰকৃতি চিত্ৰণ সম্পৰ্কে এটি টোকা লিখাঁ।

(b) Write a note on the literary style of भारवि. 10
ভাৰবিৰ বচনাশৈলী সম্পৰ্কে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰাঁ।

Or / অথবা

Present in your own language the idea contained in the following verse as you find in your own language. Write the idea in your own language. তোমাৰ পাঠ্যপুথিত থকা বনে নিজৰ ভাষাত উপস্থাপন কৰাঁ।

(c) Explain with reference to two of the following :

প্ৰসঙ্গসঙ্গতি দৰ্শাই তলৰ যি দুটা কথাৰ ব্যাখ্যা কৰাঁ :

(i) प्रारम्यते न खलु विग्नमयेन

प्रारम्य विग्नविहता

विग्नैः पुनःपुनरपि प्रतिहन्यन्

प्रारब्धमुत्तमजना

(ii) जयन्ति ते सुकृतिनो रससि

नास्ति येषां यदाःकाये ज

(iii) अम्भोजिनीवनविहारविलास

हंसस्य हन्ति नि

न त्वस्य दुग्धजलभेदविधौ

वैदग्ध्यकीर्तिमपह

2016

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.5

Full Marks : 60

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks
for the questions

1. Answer, in brief, the following questions : 1×7=7

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ সংক্ষেপে লিখাঁ :

(a) To which *śākhā* of the *Kuṣhaṅgajūrbēda*, the *Kāṭhōpaniṣad* belongs?

‘কঠোপনিষদ’ কৃষ্ণযজুৰ্বেদৰ কোনটো শাখাৰ লগত জড়িত ?

(b) How many Chapters (*adhya*) are there in the *Kāṭhōpaniṣad* ?

‘কঠোপনিষদ’ত কিমানটা অধ্যায় আছে ?

(c) “पीतोदका जम्भतृणा दुग्धदोहा निरिन्द्रियाः।”

Write the derivative meaning of the word ‘पीतोदकाः’.

‘पीतोदकाः’ शब्दটোৰ ব্যুৎপত্তিগত অৰ্থ লিখাঁ।

(d) How many কাণ্ডs are there in the Nirukta?

‘নিকুক্ত’ত কিমানটা কাণ্ড আছে?

(e) What is the meaning of the statement—“বায়ুবতিঃ”?

“বায়ুবতিঃ”—এই উক্তিটোৰ অৰ্থ কি?

(f) “एतेरिति स्थौलाष्टीविः।”

Who is स्थौलाष्टीविः referred to here?

ইয়াত উল্লেখ কৰা স্থৌলাষ্টীবিঃ কোন?

(g) Give an example of the use of अवग्रह in the पदपाठ.

পদপাঠত প্ৰয়োগ হোৱা ‘অবগ্রহ’ৰ এটা উদাহৰণ দিয়াঁ।

2. Answer the following questions :

2×4=8

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়াঁ :

(a) Fill in the blanks :

बाली ठाई पूरण कर्वा :

उग्रान्ह वै _____ सर्वविदसं _____ ।

तस्य ह _____ नाम _____ आस ।।

(b) Give the derivation of the in the Nirukta.

‘নিকুক্ত’ত পোৱা ধৰণে ‘কদ্ৰ’ কৰাঁ।

(c) Illustrate briefly ‘देवताद्वन्द्वे’

‘দেবতাদ্বন্দ্বে’ৰ সূত্ৰটো সংক্ষেপে

(d) Explain, in brief, the accent-marking system.

অনুদাত্তস্বৰ আৰু ইয়াৰ স্বৰাঙ্কন কৰাঁ।

3. Explain any two of the following

তলৰ যি কোনো দুটা ব্যাখ্যা কৰাঁ :

(a) स्वर्गे लोके न भयं किंचनास्ति
न तत्र त्वं न जरया विभेति ।
उभे तीर्त्वाऽशनायापिपासे
शोकातिगो मोदते स्वर्गलोके ॥

(b) अविद्यायामन्तरे वर्तमानाः
स्वयं धीराः पण्डितम्मन्यमानाः ।
दन्द्रम्यमाणाः परियन्ति मूढा
अन्धेनैव नीयमाना यथान्धाः ॥

2016

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.6

Full Marks : 60

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following as directed : 1×7=7

তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ লিখাঁ :

(a) Who is the author of the book 'सर्वदर्शनसंग्रहः'?

'सर्वदर्शनसंग्रह' ग्रन्थৰ লেখক কোন ?

(b) Fill in the blank :

খালী ঠাই পূৰণ কৰাঁ :

कण्टकादिजन्यं दुःखमेव _____ ।

(c) "... त्रयो वेदास्त्रिदण्डं ..."

What is the meaning of the word 'त्रिदण्डं'
referred to here?

ইয়াত উল্লেখ কৰা 'ত্রিदण्ड'ৰ অৰ্থ কি ?

(d) Who is the author of the book 'महाभाष्य'?
'महाभाष्य' ग्रन्थ लेखक कौन ?

(e) Fill in the blank :

खाली ठाई पूरण करवा :

प्रकाशकमिष्टमुपष्टम्भकं चलं च _____ ।

(f) "बोधशक्तस्तु विकारः"

What is meant by the word 'विकारः'?

'विकारः' शब्द कि बुझाय ?

(g) Name the author of 'सांख्यकारिका'.

'सांख्यकारिका' लेखक कौन ?

2. Answer the following questions :

2×4=8

तलव प्रश्नसमूह उतव लिखा :

(a) What is चैतन्य according to चार्वाकदर्शन?

चार्वाकदर्शन मते 'चैतन्य' कि ?

(b) "... द्वे शीर्षे सप्त हस्तासो ..."

What is the meaning of 'सप्त हस्तासः'?

'सप्त हस्तासः' माने कि ?

(c) State the meaning of शब्दानुशासन.

शब्दानुशासन अर्थ लिखा ।

(d) What are the causes of non-perception of P according to 'सांख्यकारिका' according to 'सांख्यकारिका' मते प्रतीत्य कावणसमूह कि कि ?

3. Explain the following :

तलत दिया विषयव व्याख्या करवा :

(a) चक्षुराद्युक्तविषयं परतन्त्रं बहिर्मान

Or / नाइवा

स्वभावादेव तदुपपत्तेः।

(b) नाकमिष्टसुखं यान्ति सुयुक्तैर्बद्धव
अथ चत्कापिणो यान्ति ये विल

Or / नाइवा

यस्यानवयवः स्फोटो व्यज्यते वर्ण
सोऽपि पर्यनुयोगेन नैकेनापि विमु

✓(c) न प्रकृतिर्न विकृतिः पुरुषः।

Or / नाइवा

परोक्षमाहागमात्सिद्धम्।

4. (a) Discuss, according to 'सांख्यकारिका', why the Vedic means cannot be regarded as the cause of removing the three-fold miseries. 10

কিয় 'সাংখ্যকারিকা'র মতে দুঃখত্রয় বৈদিক উপায়সমূহে উপশম করিব নোবাবে, ব্যাখ্যা করি।

Or / নাইবা

Define and illustrate the गुणs as stated in the *Sāṅkhyakārikā*.

'সাংখ্যকারিকা'ত উল্লেখ করা ধৰণে উদাহৰণসহ গুণসমূহৰ লক্ষণ লিখি।

- (b) How many Pramāṇas are accepted in the Cārvāka system? Why Anumāna as a Pramāṇa is not admitted in the system? Discuss. 10

চাৰ্বাকদৰ্শনৰ মতে কিমান প্ৰমাণ স্বীকাৰ কৰা হয়? এই দৰ্শনত কিয় অনুমান স্বীকাৰ কৰা নহয়? আলচ কৰি।

Or / নাইবা

Write a note on the view of the Cārvāka on Liberation (মোক্ষ).

চাৰ্বাকদৰ্শন মতে মোক্ষ কি, আলচ কৰি।

- (c) Write a note on the पाणिनि Sarvadarśanasamgraha.

'सर्वदर्शनसंग्रह'ब आधाबत पाणिनि

Or / नাইबा

Discuss the importance of Grammar.

ब्याकरण-शास्त्र अध्यायनब शुक्रत
